

ВІДШКОДУВАННЯ ЖИТЛА

Що робити, аби отримати відшкодування втраченого житла
стор. 2-3

НАШІ ЦІННОСТІ НЕЗНИЩЕНІ

Руйнування культурної спадщини Вишгородщини у війні без правил
стор. 3-4

АКТУАЛЬНИЙ КОМЕНТАР

КИЇВЩИНА – ЗРУЙНОВАНА, ЗРАНЕНА, АЛЕ НЕ СКОРЕНА

Зруйнований міст біля с. Кухарі

У лютому-березні 2022 року на Київщині в 35 територіальних громадах з 69 проходили військові дії. Під російською окупацією перебували три райони — Бучанський, Вишгородський та Броварський.

Після звільнення області від російських військ 2 квітня українцям відкрилися жахливі наслідки окупації.

У всіх трьох районах області, де перебували російські війська, гуманітарна ситуація залишається дуже складною. Чим довше населений пункт знаходився під окупацією, тим сильніше він замінований та зруйнований.

Тільки за попередньою інформацією на Київщині значних ушкоджень та руйнувань зазнали 1875 об'єктів.

З них: 546 зруйновано повністю, 1329 пошкоджено частково. Повністю зруйновані 28 багатоповерхових будинків, 441 приватна садиба, 120 закладів освіти, чотири заклади охорони

здоров'я, вісім закладів культури та два спортивні заклади, 37 мостів.

Якщо відірватися від сухих даних статистики, то це означає, що, наприклад, у Бородянці з 29 багатоповерхових житлових будинків вісім зруйновані повністю, 21 — частково. Катастрофічних руйнувань зазнало с. Андріївка (Макарівська громада), де вщент зруйновано більше десяти будівель, інші мають значні пошкодження. У с. Мила (Дмитрівська громада) повністю зруйновані два верхні поверхи 6-поверхового будинку. Зруйновано житловий фонд у с. Загалці (Бородянська громада). Пошкоджені будинки, бібліотека та актовий зал у с. Обуховичі (Іванківська громада). Зазнала руйнування та розграбування школа у с. Катюжанка. Зазнали пошкоджень близько 40% будівель у смт Макарів. В смт Велика Димерка зруйновано близько 90 будинків. У Богданівці зруйновано школу та багато приватних будинків. У с. Демидів (Димер-

ська громада) — внаслідок підризу дамби на р. Ірпінь великий обсяг підтоплень.

Підрахунок зруйнованих житлових будинків — приватних та багатоквартирних — продовжується. За оцінками фахівців ця цифра буде близько 3 тисяч.

Щонайменше 48 підприємств повністю або частково зруйновано.

У кожному населеному пункті, де побували російські військові, є залишки вибухонебезпечних предметів.

Це, у тому числі, залишки нерозірваних вибухонебезпечних предметів, касетних боєприпасів від систем залпового вогню «Смерч», «Град», «Ураган», некеровані ракети з літаків та вертольотів, залишки ракет «Калібр» та «Іскандер», ручні гранати, мінометні міни, артилерійські снаряди.

Станом на 2 травня 2022 року на Київщині спеціалісти знешкодили 27145 вибухонебезпечних предметів. Проте про жодну територію не можна на 100% сказати, що вона безпечна.

Фахівці ДСНС застерігають, що за межами населених пунктів небезпечно пересуватися неперевіреними територіями, зокрема, ґрунтовими дорогами. Небезпечними ділянками також є лісосмуги і кладовища. Категорично заборонено самостійно переміщувати потенційно вибухонебезпечні предмети, піднімати з землі незнайомі речі. Не можна ходити в ліс.

Слід зазначити, що матеріальні втрати, яких зазнала область — ніщо, у порівнянні з людськими жертвами.

Станом на 22 квітня на Київщині знайдено вбитими 1 084 мирних жителів, на жаль, ця цифра не остаточна.

Моральний стан людей, які тривалий час перебували у повній окупації та ізоляції, надзвичайно тяжкий.

Пройде немало часу, перш ніж ці рани почнуть затягуватися. Проте місцева влада вживає всіх можливих заходів для відновлення інфраструктури, постачання та нормального життя на звільнених територіях.

Уряд вже виділив 400 млн грн у якості першого траншу для відновлення Київської області. Проте цього вистачить лише на початок робіт, бо для повного відновлення потрібно буде набагато більше. Але про конкретну цифру збитків, завданих окупантами, можна буде говорити після документування всіх пошкоджень та руйнувань. ❄️

Матеріал складено на основі заяв голови Київської області державної адміністрації Олексія Кулеби, керівника Київської ОВА Олександра Павлюка, начальника управління реагування на надзвичайні ситуації ГУ ДСНС у Київській області Анатолія Врублевського.

Зруйнований міст біля м. Ірпінь

Руїни багатоповерхівок (смт. Бородянка)

ЩО РОБИТИ ЛЮДЯМ, ЯКІ ПІД ЧАС ВІЙНИ ВТРАТИЛИ ЖИТЛО?

На Київщині в 35 територіальних громадах проходили військові дії. Під російською окупацією перебували три райони — Бучанський, Вишгородський та Броварський. Півтисячі сімей залишилися зовсім без житла. У півтори тисячі родин — ушкоджені будинки, і не відомо, чи безпечно в них знаходиться.

Та живим — жити. Після звільнення розпочалось відновлення. Насамперед проводиться обстеження територій та базове розмінування. Після розмінування розпочинають роботу ремонтні бригади, які відновлюють критичну інфраструктуру — електроенергія, газопостачання, водопостачання, зв'язок. Особливий акцент на дороги та створення тимчасових переправ замість 37 зруйнованих мостів.

Найскладніша ситуація в трьох районах області, які перебували під російською окупацією. Чим довше на території громади знаходились ворожі війська, тим сильніше вона замінована, тим більше вона зруйнована. Скільки часу потрібно, щоб це все відновити, точно сказати неможливо.

Найбільш болюче питання для жителів області сьогодні — втрачене житло. Людей хвилює, коли, як і в якій мірі держава потурбується про відшкодування та відбудову втраченого, і який саме з державних органів буде цим займатись.

29 березня Президент України Володимир Зеленський пообіцяв: «Держава відшкодує втрати будинку чи квартири внаслідок бойових дій. Кожен наш гро-

мадянин і громадянка вже можуть подати заявку у Дії».

А вже 1 квітня Верховна Рада прийняла за основу законопроект «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації». Зазначається, що документ набере чинності через два місяці з дати його підписання.

Як жителям Київщини, що втратили своє житло та майно, слід підготуватись до його відшкодування та як працювати-ме сам механізм повернення втраченого? Про це ми зібрали всю інформацію, станом на сьогодні.

ПРОДОВЖЕННЯ
див. на стор. 2

АКТУАЛЬНИЙ КОМЕНТАР

ЩО РОБИТИ, АБИ ОТРИМАТИ ВІДШКОДУВАННЯ ВТРАЧЕНОГО ЖИТЛА?

- Зафіксуйте руйнування — зробіть якомога більше фотографій зруйнованого. Краще це робити до того, як ви самотужки почнете ремонтувати пошкоджену будівлю.
- Зробіть актуальний витяг щодо перебування майна у власності з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (реєстр наразі працює з перебоями, тому спробуйте на порталі Дія).
- Далі зверніться до відповідної райдержадміністрації з заявою щодо складення акту обстеження житла, або ж спробуйте скласти акт руйнування самостійно з сусідами. Обов'язково зберігайте документи про право власності на майно.

ЯКОЮ БУДЕ ПРОЦЕДУРА ВІДШКОДУВАННЯ?

Спочатку потрібно буде подати заяву про надання компенсації. Розгляд заяви включатиме:

- встановлення наявності/відсутності підстав для отримання компенсації;
- встановлення наявності/відсутності пріоритетного права на отримання компенсації;
- збір документів та необхідної інформації;
- прийняття рішення про включення отримувача компенсації до черги отримувачів;
- визначення розміру компенсації;
- прийняття рішення про надання компенсації;

Лише після цього буде можлива виплата компенсації.

ХТО ЗМОЖЕ ОТРИМАТИ КОМПЕНСАЦІЮ ЗА ВТРАЧЕНЕ МАЙНО?

На компенсацію можуть розраховувати фізичні особи — громадяни України. А саме:

- Власники пошкоджених та/або знищених об'єктів нерухомого майна.
- Особи, що інвестували в будівництво, чи фінансували його (йдеться про житло щодо якого отримано право на виконання будівельних робіт та яке не прийнято в експлуатацію).
- Члени житлово-будівельних (житлових) кооперативів, які викупили квартиру, інше житлове приміщення кооперативу, але не оформили право власності на нього.
- Спадкоємці вказаних вище осіб.
- Об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, управителі багатоквартирних будинків, житлово-будівельних (житлових) кооперативів.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНО ПОДАТИ?

Заява на відшкодування втраченого майна повинна містити:

- відомості про особу, об'єкт нерухомого майна якої пошкоджено або знищено;
- відомості про пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна;
- реєстраційний номер звіту про оцінку вартості відновлення пошкодженого об'єкта нерухомого майна (звіту про оцінку вартості відновлення пошкодженого спільного майна багатоквартирного будинку) в Єдиній базі даних звітів про оцінку;
- реєстраційний номер звіту про обстеження можливості/неможливості відновлення об'єкта нерухомого майна;
- відомості про заявника.

ДО ЗАЯВИ НЕОБХІДНО ДОДАТИ ОДИН АБО КІЛЬКА З ПЕРЕЛІКУ ДОКУМЕНТІВ:

- документ, що підтверджує право власності на пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна (крім випадків якщо право власності на відповідний об'єкт нерухомого майна зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно (у тому числі його архівний складовий — Реєстрі прав власності на нерухоме майно) — у разі подання заяви власником відповідного об'єкта нерухомого майна;
- документ, що підтверджує інвестування та фінансування будівництва об'єкта житлового будівництва щодо якого отримано право на виконання будівельних робіт та який не прийнято в експлуатацію, та документ, що підтверджує сплату коштів за такий об'єкт, — у разі подання заяви громадянином України, який здійснив інвестування або фінансування будівництва відповідного об'єкта;
- документ, що підтверджує, що громадянин України є членом житлово-будівельного (житлового) кооперативу, та викупив квартиру, інше житлове приміщення кооперативу, сплативши за відповідний об'єкт повну вартість, —

Власниця біля руїн свого будинку (с.м. Велика Димерка)

у разі подання заяви членом житлово-будівельного (житлового) кооперативу;

- документ, що підтверджує смерть власника пошкодженого або знищеного об'єкта нерухомого майна або оголошення його померлим — у разі подання заяви спадкоємцем;
- документ (документи), що підтверджує (підтверджують) пріоритетне право на отримання компенсації, — у разі наявності пріоритетного права на отримання компенсації.

Пріоритетне право на отримання компенсації мають: багатодітні сім'ї; особи з інвалідністю I та II груп; учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, особи, визначені частиною першою статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Документи, що додаються до заяви, засвідчуються підписом отримувача компенсації.

КУДИ ТА ЯК ПОДАВАТИ ДОКУМЕНТИ НА ВІДШКОДУВАННЯ?

Заява про надання компенсації подається до Комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації.

Заява може подаватися в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, а також через

мобільний додаток Єдиного державного вебпорталу електронних послуг.

Або ж у паперовій формі через центр надання адміністративних послуг, органи соціального захисту населення, або нотаріуса.

Заяву треба подати під час дії воєнного стану та протягом 90 календарних днів з дати його закінчення на території, на якій знаходиться (знаходився) пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна.

Якщо пошкоджено або знищено кілька об'єктів нерухомого майна, на кожен треба подавати окрему заяву.

Подання здійснюється незалежно від місця проживання фізичної особи або місцезнаходження юридичної особи.

ЯКИМ ЧИНОМ БУДЕ ВІДБУВАТИСЬ ВІДШКОДУВАННЯ?

Відшкодування втраченого майна ви можете отримати двома шляхами: взяти грошову компенсацію за нього, або власти отримані гроші в будівництво нового житла.

Якщо ви оберете відшкодування у вигляді грошової компенсації, тоді грошові кошти будуть перераховані на ваш поточний рахунок із спеціальним режимом використання для цих цілей. Порядок

відкриття та ведення таких рахунків визначить Національний банк України. Грошова компенсація буде нараховуватись за:

- пошкоджений об'єкт нерухомого майна (у тому числі за пошкоджене спільне майно багатоквартирного будинку);
- знищений об'єкт нерухомого майна — приватний житловий будинок, садовий та дачний будинки (за бажанням отримувача компенсації).

Розмір грошової компенсації визначатиметься за результатами оцінки вартості відновлення пошкодженого об'єкта з урахуванням ступеню його пошкодження.

Також відшкодування втраченого нерухомого майна може відбутися шляхом фінансування будівництва нового об'єкта нерухомого майна з рівноцінною площею (у тому числі житловою), типом (квартира, інше житлове приміщення в будівлі, приватний житловий будинок, садовий та дачний будинок) та функціональним призначенням. Граничний розмір компенсації у вигляді об'єкта нерухомого майна не може перевищувати вартості 150 м² за один об'єкт.

Сума компенсації буде визначатись пропорційно відсотку грошових коштів, які фактично сплачені вами за відповідний об'єкт. Тобто ви можете укласти договір з виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради й профінансувати відбудову втраченого житла на суму наданої компенсації.

Звертаємо увагу, що у вас не буде права відчувати об'єкт нерухомого майна, отриманий у вигляді компенсації, протягом трьох років з дня державної реєстрації права власності на нього.

Держава також буде фінансувати будівельні роботи з відновлення пошкодженого спільного майна багатоквартирного будинку.

Компенсація у вигляді фінансування виконання будівельних робіт буде надаватися за бажанням отримувача компенсації за пошкоджений об'єкт нерухомого майна — багатоквартирний будинок на підставі договору між виконавчим органом ради, виконавцем робіт та отримувачем компенсації.

Важливим моментом є те, що компенсація за пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна визначається щодо кожного об'єкта нерухомого майна окремо.

Отримувач компенсації повинен готувати окремий пакет документів стосовно кожного пошкодженого або знищеного об'єкта нерухомого майна.

Також треба зазначити, що одночасно з отриманням компенсації ви укладемо договір про відступлення Державі права вимоги до російської федерації щодо відшкодування збитків за пошкодження або знищення об'єкта нерухомого майна, заподіяних внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації.

У разі незгоди з рішеннями, діями, бездіяльністю державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, експертів, оцінювачів, інших суб'єктів публічних послуг, пов'язаних з виконанням закону, рішення, дії, бездіяльність таких органів або осіб можуть бути оскаржені у суді.

Виконання постанови про компенсацію покладено на Мінрегіони.

Як перший транш для відновлення Київської області уряд виділив 400 млн грн. Це — сума саме на початок робіт, бо для повного відновлення потрібно буде багато більше. Але про конкретну цифру збитків, завданих окупантами, можна буде говорити після документування всіх пошкоджень та руйнувань. Попередню суму влада Київщини планує озвучити протягом найближчих тижнів.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ВІД МІНРЕГІОНІВ

Щодо нормативно-правового регулювання питань організації та виконання першочергових робіт з відновлення пошкоджених об'єктів

З метою вирішення актуальних питань організації та виконання першочергових робіт з відновлення пошкоджених внаслідок збройної агресії будівель та споруд (далі — пошкоджені об'єкти) протягом квітня 2022 року Мінрегіоном забезпечено розроблення та прийняття необхідних нормативно-правових актів, а саме:

1. Порядок виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд (постанова КМУ від 19 квітня 2022 р. №473) — визначено уповноважені органи та порядок їх дій щодо невідкладних робіт, в тому числі організації комісійних оглядів пошкоджених об'єктів, поділу пошкоджених об'єктів на групи за ступенем пошкоджень, механізм прийняття рішень щодо демонтажу аварійних об'єктів, які становлять небез-

ПРОДОВЖЕННЯ
див. на стор. 3

АКТУАЛЬНИЙ КОМЕНТАР

ремонт/реконструкції (на підставі рішення регіональної комісії ТЕП та НС);

2. Зміни до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва (постанова КМУ від 5 квітня 2022 р. № 423) — поширено дію чинного Порядку на обстеження пошкоджених об'єктів, встановлено суб'єктів прийняття рішень щодо проведення обстеження та відповідні механізми виконання робіт, розширено коло виконавців робіт з обстеження (на період дії воєнного стану та протягом наступних 90 днів);

3. Методика обстеження будівель та споруд, пошкоджених внаслідок надзви-

чайних ситуацій, бойових дій та терористичних актів (схвалено секцією Науково-технічної ради Мінрегіону, протокол від 23 квітня 2022 року № 1) — встановлено особливості обстеження пошкоджених об'єктів, в тому числі єдині підходи до оформлення звітної документації;

4. Зміни до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи (постанова КМУ від 19 квітня 2022 р. № 470) — на період дії воєнного стану для об'єктів всіх класів наслідків спрощено вимоги до розроблення проектів будівництва з капітального ремонту об'єктів (у складі дефектного акта на під-

ставі звіту за результатами обстеження), збільшено з 300 тис. грн. до 1 млн грн. межу вартості проектів будівництва, для яких обов'язковим є проведення експертизи кошторисної частини;

5. Кошторисні норми України «Наста нова з визначення вартості робіт з оцінки технічного стану та експлуатаційної придатності об'єктів» (схвалено секцією Науково-технічної ради Мінрегіону, протокол від 23 квітня 2022 року № 2) — встановлюють єдині підходи щодо визначенні вартості робіт з обстеження пошкоджених об'єктів.

6. Порядок виконання робіт з демонтажу об'єктів, пошкоджених або

зруйнованих внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів (постанова КМУ від 19 квітня 2022 р. № 474) — визначено механізм виконання робіт з демонтажу пошкоджених об'єктів (часткового або повного) на підставі рішення уповноважених органів;

7. Для об'єктів з незначними пошкодженнями механізм проведення комісійних оглядів встановлено Правилами утримання жилих будинків та прибудинкових територій, затвердженими наказом Держбуду України від 17 травня 2005 р. № 76. ❀

НАШІ ЦІННОСТІ НЕЗНИЩЕНІ

РУЙНУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ВИШГОРОДСЬКОЇ ВІЙНИ БЕЗ ПРАВИЛ

Війна... Горе, біль, руйнування... Якими словами можна описати жахіття, які коять російській військовій в Україні під час так званої спецоперації? Яка насправді є повномасштабним вторгненням до нашої держави.

Ця війна без правил — і українці це щодня бачать у новинах, щодня стикаються з наслідками безпрецедентної жорстокості на межі безумства, коли рашисти нещадно нищать наші міста і села, з особливим цинізмом вбивають наших людей, знущаються з них, незважаючи на вік і стан... Це тероризм у найгіршому його прояві.

Ця війна без правил — і це бачимо й на прикладі ставлення російських військових до української культури, до тих цінностей, які є важливими й визначальними для всієї нації, й для кожного з нас.

Ця війна без правил — російські солдати, окрім іншого, з власної волі або за наказом чи згодою свого керівництва ігнорують одне із застережень щодо збереження культурних цінностей, встановлене на міжнародному рівні. Адже Гаазькою конвенцією 1954 року заборонено навмисне знищення релігійних та культурних закладів, а також історичних пам'яток. Гаазька конвенція є документом, спрямованим на захист культурних цінностей в умовах воєнних конфліктів, аби зменшити загрозу втрати культурних надбань людства. Нагадаємо: перший протокол до Конвенції, який був ухвалений 14 травня 1954 року та набрав чинності 7 серпня 1956 року, підписали і Україна, і росія (на той час — республіки колишнього Радянського Союзу).

Положень цього протоколу достатньо для відповідного ставлення до культурних цінностей у плані їх збереження. Хоча якщо людські життя, зокрема, цивільних громадян, для російських військових, як вони показують своїми діями, нічого не важать, то немає нічого дивного, що культурна спадщина України — й поготів. Все на своєму шляху спалити, сплюндрувати, знищити, вкрасти — такий підхід з боку армії російської федерації спостерігаємо на сьогодні, і він немає нічого спільного навіть з елементарними проявами цивілізованості.

Чи не щодня дізнаємося про руйнування пам'яток, музеїв, культурних цінностей, низку яких навіть неможливо відновити. Зокрема, знищено дерев'яні церкви XIX ст. у Житомирській і Київській областях; картинну галерею у Сумській області; споруду кінця XIX ст. у Чернігові, де розміщувався Музей українських старожитностей Василя Тарновського; унікальну будівлю гімназії, яка є частиною Бельгійської архітектурної спадщини, у Лисичанську на Луганщині...

Про невідповідність актів вандалізму свідчить і те, що, як повідомив речник Запорізької обласної військової адміністрації Іван Ареф'єв, російські військові замінували унікальну пам'ятку геології та археології світового значення — Кам'яну Могилу у Запорізькій області неподалік Мелітополя...

Росія планомірно та жорстоко руйнує українську культуру. Станом на 30 квітня Міністерство культури та інформаційної політики уже верифікувало понад 250 закладів культури, зруйнованих і пошкоджених варварами у військовій формі рф. За словами міністра культури та

інформаційної політики Олександра Ткаченка, під загрозою — й значні пам'ятки в Україні, тому культурні діячі активно підключають ЮНЕСКО задля приведення в дію статей Гаазької угоди щодо захисту пам'яток, які опинилися у зоні бойових дій. Також Олександр Ткаченко звернувся до ЮНЕСКО з проханням позбавити Росію статусу члена ЮНЕСКО та змінити країну-організатора 45-ї сесії Комітету Всесвітньої спадщини. Міністр зазначив, що з 2014 року рф систематично порушує міжнародне гуманітарне право та міжнародні конвенції з охорони культурної спадщини.

Оскільки точну кількість зруйнованих і пошкоджених пам'яток та обсяг нанесених збитків важко підрахувати у воєнних умовах, особливо у зоні бойових дій, Міністерство культури та інформаційної політики разом з Українським культурним фондом створили сайт <https://culturecrimes.mkip.gov.ua/> з Мапою культурних втрат для документування воєнних злочинів проти людності та об'єктів культурної спадщини, скоєних російською армією. Сюди, заповнивши відповідну форму, можна подавати текстову інформацію, а також відео- та фото матеріали про знищені чи пошкоджені пам'ятки. Все це може бути доказами для кримінального переслідування причетних до злочинів відповідно до українського законодавства у Міжнародному кримінальному суді в Гаазі, а також спеціальному трибуналі, створення якого очікується.

Не оминуло руйнування пам'яток та знищення культурних шедеврів і Вишгородський район. Хоча сам Вишгород, де зосереджено низку унікальних цінностей, зокрема, історичні ландшафти Давнього Вишгорода, єдиний у Східній Європі збережений гончарний горн XI ст. тощо, не постраждав, але в інших населених пунктах акти воєнного вандалізму російської армії зафіксовано.

Так, на самому початку російського вторгнення до України непоправного нищення зазнав історико-краєзнавчий музей в Іванкові. Споруда згоріла, а з нею — і низка унікальних експонатів, які там зберігалися.

За повідомленням Вишгородської районної ради, багато експонатів музею внаслідок пожежі втрачено назавжди. Серед них:

Будівля музею охоплена полум'ям (сmt. Іванків)

- роботи української вишивальниці Ганни Верес, котра народилася в Іванківському краї, в селі Обуховичі;
- унікальний український автентичний одяг та елементи побуту поліщуків;
- картини низки самобутніх народних художників;
- експозиції, присвячені німецько-фашистській окупації та аварії на Чорнобильській АЕС.

«Сліди асабадження» в Іванкові сьогодні видно скрізь, бо орки стріляли, збиткувались з мирного населення, нищили і нівечили все, що слугувало мешканцям селища для комфортного життя», — зазначають у Вишгородській районній раді.

Регламент музейної роботи передбачає, що в разі небезпеки цінні експонати мають бути належним чином сховані для збереження, але в цьому випадку — не встигли, адже рашисти обстріляли музей на другий день війни.

Серед найбільших цінностей, що зберігалися в музеї, були роботи Марії Примаченко, народної художниці України, представниці «наївного мистецтва», лауреатки Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка, яка родом із села Болотні. Відразу після того, як музей згорів, поширилась інформація, що унікальні полотна самобутньої художниці також знищено вогнем. Однак в.о. голови Вишгородської держадміністрації Олексій Данчин повідомив, що роботи Марії Примаченко вдалося врятувати, але не було зрозуміло, чи йдеться про всі з тих, що заходилися в музеї, а також у якому вони стані і де зберігаються.

Пізніше Вишгородська районна рада процитувала слова депутата Вишгородської районної ради, начальника відділу культури, туризму, молоді та спорту Іванківської селищної ради Надії Бірюк, що після рашистського вторгнення 24 лютого в Іванкові не отримали ніяких директив щодо евакуації музею, поводження з експонатами в умовах воєнного стану. Тому Надія Костянтинівна одноосібно прийняла рішення сховати роботи Марії Примаченко. Працівники музею склали картини у велику скриню і прикрили їх вишиванками.

Також Надія Бірюк розповіла, як усе відбувалося: коли 25 лютого неподалік Іванкова розгорнувся бій, осколок міни чи снаряда влучив у музей і він загорівся. Вийшовши з укриття, місцеві жителі побачили розбуханий вогонь.

«Коли мені зателефонували про пожежу, я відразу повідомила про це Іванківському селищному голові Тетяні Свириденко. Вулиці вже контролювали російські війська, та вона прибігла до музею, знімала варварство окупантів на відео і передавала на телеканали, — розповідає пані Надія. — Коли ми з чоловіком та племінником, ховаючись від обстрілів, добили туди, то вже палав дах. Але врятовані картини лежали поряд з приміщенням. Першими до музею дістались охоронець Анатолій Харитонов разом з дружиною Наталією, що мешкали неподалік, тренер з пауерліфтингу Ігор Ніколаєнко, Максим Чередніченко.

ПРОДОВЖЕННЯ
див. на стор. 4

Мурал із зображенням М. Примаченко на будинку (сmt. Іванків)

НАШІ ЦІННОСТІ НЕЗНИЩЕННІ

ПОЧАТОК
див. на стор. 3

Чоловіки через вікно дісталися всередину будівлі й врятували 14 картин та автопортрет Марії Примаченко і кілька інших експонатів. Уцілів у вогні й унікальний антикварний трактор, який з великою обережністю вже після визволення дістали через дах з напівзруйнованого приміщення».

Надія Бірюк всю окупацію переживала роботи Марії Примаченко. Тож сподіваємося, що після нашої Перемоги ми їх побачимо.

Не шкодували окупанти і монументів учасникам Другої світової війни. Так, 30 березня у селі Підгайне Іванківської територіальної громади внаслідок обстрілів пошкоджено пам'ятку історії місцевого значення — встановлений у 1984 році меморіальний пам'ятник Герою Радянського Союзу Івану Сергієнку (охоронний № 2574).

Варто зазначити, що в зоні окупації російських військових була і сама Чорнобильська зона, яка знаходиться за 25 км від Іванкова, і в якій, як в одному з туристичних магнітів України, знаходяться пам'ятки, архітектурні інсталяції, музеї, що є свідченнями техногенної катастрофи минулого століття, від якої постраждала не лише Україна, а й немало країн Європи.

Рашисти неприпустимо нахабно вели себе у зоні відчуження, окопувались у Рудому лісі, а також руйнували артефакти-нагадування про аварію на ЧАЕС, які викликали інтерес у туристів і спонукали їх замислитися.

Зокрема, у Чорнобилі, як зафіксовано на Mapі культурних втрат, внаслідок мародерського пограбування 4 квітня зазнав пошкоджень (втрачені фари та вибиті вікна) музейний експонат — міліцейський автомобіль ВАЗ, який у 1986 р. був задіяний у заходах з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (історична експозиція «Пост ДАІ 1986 р. у м. Чорнобилі»). Також під час окупації Чорнобиля російські військові розграбували відомий музей «Зірка Полин».

Ось як зафіксували це варварство співробітники ДСНС України: «Не експонати їх цікавили. Не історія,

не драми людей, які пережили ядерне пекло... Їх цікавили лише телевізори, які вони покрали з музею. Навіть той, маленький, що висів над цинковим боксом з унікальною перепусткою Володимира Правика. На щастя, самі експонати лишилися неушкодженими. Крім того, експозиція також «збагатилася» речами, які залишилися після цих незваних «гостей»: залишками продуктових наборів другої армії світу з терміном зберігання, що закінчився ще в листопаді минулого року, консервами, тестовими наборами для визначення рівня наркотичного сп'яніння (ми навіть не здивовані), мапами з позначками своїх наступальних дій, прапорами, які вони планували повісити на наших будівлях і, звичайно, гранатами, мінами, боеприпасами...».

Безумовно, всі акти вандалізму, скоєні російськими військовими, мають бути задокументовані, аби суспільство дало їм відповідну оцінку й вимагало покарання винних. Адже знищення культурних цінностей є не просто бездумним варварством, а й воєнними злочинами.

І світове співтовариство звертає на це увагу країни-агресора. Зокрема, генеральна директорка ЮНЕСКО Одрі Азулай на початку березня звернулася з листом до міністра закордонних справ Росії Сергія Лаврова, і, нагадавши йому, що Росія є одним з підписантів Гаазької конвенції 1954 року, закликала чиновника захистити культурну спадщину України.

Президентка Німецького національного комітету Міжнародної ради музеїв Беате Райфеншайд також дала свою оцінку проявам варварства рашистів. «Вони хочуть ліквідувати душу та ДНК України», — зазначила вона.

Втім, ліквідувати душу України, її історико-культурну спадщину, пам'ять народу у росії не вийде. Так, низка пам'яток, знищених окупантами в Україні, не підлягає відновленню. Однак те, що можна відбудувати, відновити, українці відродять.

І красномовне свідчення тому — рішучий настрій, зокрема, жителів Іванківського краю.

«Нічого, відбудуємо! Повернемо радість на наших вулицях», — говорять вони.

До речі, розголос про пожежу в Іванківському історико-краєзнавчому музеї підстібнув інтерес не лише української, а й світової спільноти до творчості Марії Примаченко. Зокрема, у квітні в італійській Венеції на благодійному аукціоні Benefit for Ukraine's People & Culture продали роботу Марії Приймаченко «Моя хата, моя правда», створену у 1996 році, за 110 тис. євро (початкова вартість — 15–20 тис. євро). Це найбільша сума, яку запропонували за картину української художниці. Раніше за її твори давали 5–10 тис. євро. Свої яскраві, неординарні картини Марія Примаченко супроводжувала несподіваними підписами. От робота «Моя хата, моя правда», яка була подарована мисткинею онукові Івану на день народження, містить такий безпосередній підпис: «Моя Хата Моя Правда Моя Мама це все робила і міні передала шила пряда і хліб пекла і просо товкла кашу варіла а селя їла бо трабуло у колгосп ити коровами орати и хліб пахати».

Жителі Іванкова звертають увагу ще на одне. Як пам'ять про мирне життя і сподівання на краще у звільненому від рашистів Іванкові, на будинку по вулиці Київській, 38, залишився цілим великий мурал із портретом Марії Примаченко. Проєкт наприкінці 2021 року реалізував відомий мураліст Олександр Корбан.

А ще — у передмісті Іванкова, де кипіли бої з рашистами, у 2000 році було встановлено монумент «Яйце життя» — бетонну скульптуру, яку подарував селищу німецький архітектор Армін Кольбе. Інсталяція інтерпретують як символ відродження життя і родючості землі після Чорнобильської катастрофи. Ця скульптура залишилася неушкодженою — як символ надії та відродження. ✨

Влада ЛИТОВЧЕНКО,
директор Вишгородського історико-культурного заповідника, кандидат історичних наук.
(Фото надані авторкою).

ДУХОВНА ТВОРЧІСТЬ

“ВЕЛИКОДНІ ПЕРЕДЗВОНИ” ПІД ВОРОЖИМ БОМБАРДУВАННЯМ

К олі навкруги все горіло, скрізь було чути вибухи, а дець поруч рвалися снаряди, майстрині-писанкарки Київщини, які перебували на окупованих територіях, переносили свої інструменти в бомбосховища і готувалися до Великодня із молитвою на устах, долаючи страх від вибухів.

Після звільнення Київської області від окупантів, роботи цих жінок продемонстрували на обласній виставці «Великодні перезвони», яка проходила з 15 по 26 квітня за підтримки Київської обласної ради та управління культури КОВА.

Проводив виставку Київський обласний центр народної творчості та культурно-освітньої роботи у дистанційному форматі.

Відвідувачам продемонстрували роботи Світлани Високчил з Бородянської ТГ, Ольги Палій з Петрівської ТГ, Юлії Кухової з Баришівської ТГ, Наталії Васишиної з Іванківської ТГ, Серафими та Валентини Євстаф'євої з Пісківської ТГ,

Тетяни Мартосіч з Рокитянської ТГ, а також Світлани Сірик з Ржищівської ТГ, чий син зараз перебуває на фронті.

Валентина Гузій із Ржищівської громади, провела майстер-класи для дітей та дорослих. В Обухівській ТГ силами ГО «Об'єднання майстрів “Творча спадщина”» навчали писанкарству людей, які були вимушені покинути свої домівки.

Долучилися й майстрині, які зараз виїхали за межі держави. Світлана Карач, яка перебуває у Польщі говорить:

«Своєю творчістю, тим, що вмію, далеко від дому, дуже захотілося порадувати і таким чином віддячити польському народу».

Її голос доєднався до єдиної молитви за захисників України та нашу перемогу. ✨

Інформація і фото надані Київським обласним центром народної творчості

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ДЕСАНТ НА КИЇВЩИНУ

Дві громадські організації: ГО «Рушійна Сила», ГО «Польова» з Києва, волонтерська ініціатива с. Княжичі, Броварський р-н. та група активістів церкви «Алмаз», м. Київ об'єднали зусилля у допомозі мешканцям Київщини.

Волонтери регулярно відвідують найвіддаленіші точки області, роздають гуманітарну допомогу: продукти харчування, предмети гігієни, одяг, ліки, інструменти,

будівельні матеріали, допомагають у проведених ремонтних робіт.

Паралельно проводять фото- та відео-фіксацію злочинів росії на території громад області, розповсюджують інформаційний випуск газети «Сектор Дії», запрошують артистів, які підбадьорюють людей.

Волонтери вже побували у кількох десятках населених пунктів, віддаючи

перевагу тим, про які не часто згадують в пресі. Також активісти намагаються максимально адресно доставити допомогу тим, хто її потребує і при цьому не може самостійно дістатися пунктів видачі допомоги. ✨

Новини ГО «Рушійна Сила», Сектор Правди, ГО «Польова»

«СЕКТОР ДІЇ»
Інформаційний бюлетень
№ 1 / 2022

Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 22303-12203Р

Головна редакторка: Алла Мегель

Кореспонденти: Марія Яремчук,
Сергій Шкуро, Олександр Мегель

Фотокореспондент: Віктор Надточій

Дизайн і верстка: Олександр Ладік

Більше інформації:

www.sectorpravdy.com
www.sectorpravdy.ua
www.youtube.com/Sectorpravdy-ua

Ми в соцмережах:
facebook.com/sectorpravdy.ua

За підтримки ГО «ВГО "Рушійна Сила"»
driving.motive@gmail.com

Реквізити для фінансової підтримки:

Найменування отримувача:
ГО ВГО РУШІЙНА СИЛА
Код отримувача: 40426498

Рахунок отримувача IBAN:
UA06305299000026009015003847

Назва банку:
АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Призначення платежу:
благодійна допомога

